

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

ויקהל - פקודי

להם לברך את ברכת 'הגומל' עד שיגיעו למחוז חפצם בשלום
עיי"ש, (ועי' בשעה"צ שם אות א).

ומעתה לפי' יש לדון בב' הנידונים דלעיל, האם הם
דומים לדברי המשנ"ב הנ"ל, ואין להם לברך הגומל עד
שייצאו מכלל סכנה לגמרי, - או"ד דכל דברי המשנ"ב הנ"ל
נאמרו רק לגבי אדם שניצל כעת מסכנה מסויימת, אך עוד
מעט הוא עומד להיכנס שוב לאותו סוג של סכנה, שעליו
נאמר שאין לו לברך הגומל עד שיצא מהסכנה לגמרי.

אך לגבי מי שניצל מסכנה מסויימת, ומ"מ הוא נתון כעת
בסכנה אחרת, אכתי יש לדון שיתכן שיכול לברך כעת הגומל
על ההצלה מהסכנה האחת, ואעי"פ שאכתי הוא נתון בסכנה
אחרת.

- ג -

והנה שמעתי מהרב הגאון ר' יוסף הופנר שליט"א (רב
המרכז הרפואי 'מעייני הישועה'), שהי' מעשה בתי"ח מבני
ברק ששהה באנגליה, ובזמן שהותו שם הוא עבר אירוע ר"ל,
שמחמתו הוא הוצרך לעבור טיפול רפואי, - וכיון שכך, הת"ח
הנ"ל העדיף לחזור מייד לארץ, ולעבור את הטיפול הרפואי
ב'מעייני הישועה'.

ואז נשאלה השאלה לפני הרב של המרכז הרפואי הנ"ל,
האם הת"ח הנ"ל צריך לברך 'הגומל' על נסיעתו במטוס
בשלום, מייד כאשר הגיע לארץ (להסוברים שמברכים על
נסיעה במטוס), - או"ד דכיון דהוא נמצא כעת במצב כזה,
שהוא זקוק לעבור טיפול רפואי, א"כ אולי י"ל, דאינו יכול
לברך כעת 'הגומל' על נסיעתו במטוס, עד שיצא לגמרי
מהסכנה ומהחולי ויחזור לבוריו.

- ד -

ורב ביה"ח הנ"ל, הציע את השאלה הנ"ל לפני חכמי הדור,
ותשובתם הייתה כדלהלן.

הגאון רבי יחזקאל ברטלר זצ"ל השיב, שבאמת אין לו
לברך 'הגומל' על נסיעתו במטוס, עד לאחר שיעבור את
הטיפול הרפואי ויחזור לבוריו, [ואזי יפטר בברכת הגומל
אחת, דהויא ברכה והודאה לה', על מה שניצל מכל הסכנות
שעברו עליו, וכמבואר במשנ"ב (סי' ריט, ג)].

וכדברי הגאון הנ"ל, כבר כתב להדיא הנצי"ב (העמק דבר
פרשת וישלח - לה, א) ז"ל, 'ומכאן יש ללמוד, שמי שאירעה
לו צרה ונמלט ממנה, ונצרך להביא תודה או לברך הגומל, ועד
שלא הגיע לזה אירעה לו צרה אחרת, אין לו להביא תודה או
לברך הגומל, עד שיהיה ניצל גם מאותה צרה שהוא נכנס
שנית עכ"ל, (ועי' בהעמק דבר פרשת שמות - ב, כב).

- ה -

אך הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל, ולהבחל"ח הגאון רבי
משה שאול קליין שליט"א השיבו, שדינו לברך הגומל כבר
כעת, על נסיעתו במטוס בשלום, ואעי"פ שעדיין הוא זקוק

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה
עבדת הקלעים ביד איתמר בן אהרן הכהן: (לה, כא).

ופירש רש"י 'משכן העדת - עדות לישראל שויתר להם
הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכנתו ביניהם'.

והנה בימים אלו התעוררה שאלה גדולה לגבי ברכת
הגומל, - הנה לצערנו התברר שיחידים רבים שחזרו מחו"ל
בשבועות האחרונים, חלו בווירוס הקורונה ר"ל, והתעוררה
שאלה האם הם יכולים לברך כעת את ברכת 'הגומל', על כך
שהם עברו את נסיעתם במטוס בשלום בדרכם לארץ הקודש
(להנהיגים לברך 'הגומל' על נסיעה במטוס).

או"ד שאכתי אין להם לברך כעת את ברכת הגומל, כיון
שכעת הם במצב של חולי, - ולכן אולי יש להם להמתין
מלברך 'הגומל' עד שיבראו לגמרי בקרוב בעז"ה, ואז יברכו
הגומל על ב' הטובות יחד, על הנסיעה במטוס בשלום, ועל
הרפואה השלימה מן השמים.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה כעין השאלה הנ"ל יש לדון גם לגבי בני ישראל
שחטאו בחטא העגל, והקב"ה ביקש מחמת כך לכלות את כל
בני ישראל, אך משה רבינו התפלל על כלל ישראל עד
שהקב"ה ניחם על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו.

ובפרשת עקב (ט, ח-יט) איתא, שמשה רבינו אמר
בתוכחתו לבני ישראל סמוך למיתתו, שהקב"ה רצה
להשמידם מחמת חטא העגל, עד שהוא התפלל עליהם
והקב"ה שמע את תפילתו, - ובפשטות י"ל שגם מייד בשעה
שהקב"ה כיפר לבני"ע על חטא העגל, משה רבינו כבר סיפר
לבני"ע את עצם זה שהם ניצלו ממייתה ע"י תפילתו, (ואין זה
סותר למש"כ רש"י בריש דברים א, ג, עיי"ש ואכמ"ל).

ויש לדון גם בזה, כד נימא שבני"ע היו צריכים לברך
'הגומל' על כך שהם ניצלו מסכנת המיתה שהיו נתונים בה
עד שמשה התפלל עליהם והקב"ה סלח להם (והיינו, אי
נימא שיש לברך הגומל גם כשניצל מסכנה 'סגולית' שהי'
נתון בה), - האם הם יכלו לברך הגומל מייד כאשר הקב"ה
סלח להם, - או"ד דכיון דהוי אז במדבר הם לא יכלו לברך
הגומל, משום שאע"פ שהם ניצלו מסכנת המיתה מחמת
חטא העגל, אך אכתי הם לא יצאו לגמרי ממצב של סכנה
מחמת ההליכה במדבר.

- ב -

והנה איתא במשנ"ב (סי' ריט, א) לגבי הולכי מדבריות,
שאם בדרך הליכתם הם עוברים דרך איזו עיר, אזי אין להם
לברך בזמן שהותם באותה העיר את ברכת 'הגומל', כיון
שבדעתם הרי להמשיך ללכת דרך המדבר עד שיגיעו למחוז
חפצם, וא"כ אכתי הם לא ניצלו מהסכנה לגמרי, ולכן אין

לעבור טיפול רפואי, ולא יצא לגמרי ממצב של סכנה, דמ"מ יש לו לברך כעת הגומל, כיון שמסכנת הנסיעה במטוס הוא כבר יצא לגמרי.

אמנם מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל השיב, שהדבר מיתלא תליא בהכי, **דאם הוא מרגיש שהייתה לו ישועה**, בכך שניצל מהסכנה שהי' נתון בה בשעת נסיעתו במטוס, - **אזי דינו לברך הגומל על הנסיעה במטוס מייד**, ואע"פ שהוא עדיין זקוק לעבור טיפול רפואי, ועדיין לא יצא מסכנת החולי.

אך אם מחמת שהוא שרוי בחוליו, הוא אינו חש שהייתה לו ישועה, בכך שנסיעתו במטוס הסתיימה בשלום, - **אזי ככה"ג אין לו לברך כעת הגומל, עד שיעבור את הטיפול הרפואי בשלום ויחזור לבוריו** (ואזי יפטר בברכת הגומל אחת וכנ"ל) - **עד כאן מרב המרכז הרפואי הנ"ל**.

- 1 -

ושוב ראיתי שבספר **'תודת חיים'** (עמ' שלו) מספר הרב המחבר: **בימי חוליו בחורף תשמ"ח, כאשר הוזקקתי לטוס לחו"ל לצורך ניתוח, נסתפקתי אם בהגיעי לחו"ל הייתי צריך לברך מייד ברכת הגומל, כדון הולכי דרכים שמגיעים לישוב, או דילמא דהגם שיצאתי ממצב של הולכי דרכים, אבל הייתי אז עדיין ממצב של סכנה מצד החולי, ואין זה במצב של טוב שיכול לברך**.

וכאשר בחסד ה' עליו זכה הרב המחבר הנ"ל, להירפא ברפואה שלימה ולחזור לבוריו, הציע את הספק הנ"ל בפני גדולי הדור, והעלה את תשובתם עלי ספר, וכדלהלן.

- 2 -

לדעת מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל ולהבחל"ח מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, **נראה שדינו לברך הגומל מייד, על נסיעתו במטוס בשלום**, ואע"פ שעדיין הוא זקוק לעבור טיפול רפואי, ולא יצא לגמרי ממצב של סכנה, דמ"מ יש לו לברך כעת הגומל, כיון שמסכנת הנסיעה במטוס הוא כבר יצא לגמרי, **וכל הודאה והודאה היא חיוב נפרד בפני עצמו**, (ועיי"ש במה שהוסיף הגר"ח"ק, שנראה לומר כך ע"פ משי"כ רש"י בזבחים ז. עיי"ש).

אמנם מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל השיב לו, שבכגון זה קשה להכריע, וכיון דמידי ספק לא יצאנו, ע"כ לא יברך בצאתו מן הצרה האחת, **עד צאתו מן הצרה האחרת**, ואז יברך ויודה על כל הטובות שהי' גמלו, - **עד כאן מספר 'תודת חיים' הנ"ל**.

- 3 -

ועתה נשוב לנידו"ד במה שהסתפקנו לגבי בני ישראל, האם הם יכלו לברך 'הגומל' על מה שניצלו מסכנת המיתה שהיו נתונים בה מחמת חטא העגל, בזמן שהותם במדבר, - או"ד דכיון דהם היו שרויים בסכנת המדבר, לכן הם לא יכלו לברך הגומל על מה שניצלו מסכנת המיתה שהיו נתונים בה מחמת חטא העגל.

דמעתה לכאו"ו י"ל, דזה תליא במחלו' הגדולים הנ"ל, לדעת הסוברים שהחולה מברך מייד 'הגומל' על נסיעתו במטוס, ואע"פ שעדיין לא יצא מסכנת החולי וכנ"ל, אי"כ לדעתם י"ל, שבני ישראל בירכו הגומל מייד ואע"פ ששהו במדבר.

אך לדעת הסוברים שהחולה אינו יכול לברך הגומל על נסיעתו במטוס, עד שייצא לגמרי ממצב של סכנה מכל הצדדים וכנ"ל, אי"כ לדעתם י"ל שבני ישראל לא יכלו לברך אז הגומל, מחמת שהיו נתונים אז בסכנת המדבר.

- 4 -

אמנם יש להוסיף ולדון, דבנידו"ד גבי בני ישראל שניצלו מסכנת המיתה של חטא העגל, י"ל דכו"ע יודו שהם יכלו לברך הגומל מייד, ואע"פ ששהו במדבר, וכדלהלן.

דהנה בצירוף שאדם הולך במדבר כזה, שיש שם סכנה מליסטים וחיות רעות, - אך האדם נוסע במדבר הנ"ל בתוך רכב מוגן ומשוריין, שאין שום סיכוי שהליסטים והחיות הרעות יצליחו להזיק את הרכב או את יושביו, (והרכב גם בנוי בצורה כזו, שאם תהי' בו תקלה כלשהי, אזי ניתן להישאר בתוכו בלא שום חשש, עד שיבואו לחלצם).

אזי ככה"ג י"ל, דאין מקום לחייבו לברך הגומל, כאשר ייצא מהמדבר בשלום, כיון שאע"פ שהדרך עצמה נחשבת למקום סכנה, אך מ"מ כיון שהאדם עצמו הי' מוגן לכל אורך הדרך, ולא הי' לו שום צד של סכנה בנסיעתו במדבר, אי"כ ככה"ג י"ל דאין לו חיוב כלל לברך הגומל.

- 5 -

ומעתה י"ל נמי בנידו"ד גבי השחות של בני"י במדבר, דאע"פ דהמדבר בעצמותו הי' מקום סכנה, אך מ"מ הי' לבני"י ליווי ושמירה במדבר עי"י ענני הכבוד, להגן עליהם מכל הסכנות שמצויים במדבר, ואי"כ ודאי דכה"ג לא גרע מאדם שנוסע במדבר בתוך רכב מוגן ומשוריין, שאין זה נחשב שהוא נמצא במקום סכנה וכנ"ל.

ולפי"ז לכאו"ו י"ל, דבנידו"ד גבי בני"י במדבר כו"ע יודו, שהם בירכו הגומל מייד, - כיון שהלחי"ל לאחר שהם ניצלו מסכנת המיתה שהיו נתונים בה לאחר חטא העגל, הם יצאו לגמרי ממצב של סכנה מכל הצדדים וכנ"ל.

- 6 -

והנה באמת גם לגבי הנידון שפתחנו בו באלו שחזרו מחו"ל וחלו בקורונה ר"ל, י"ל דכו"ע יודו שיש להם להמתין מלבד הגומל עד שיבראו לגמרי בקרוב בעז"ה.

משום דהנה קיי"ל בשו"ע גבי ברכת הגומל (או"ח סי' ר"ט, ג) וז"ל, **'צריך לברך ברכה זו בפני עשרה, ותרי מינייהו רבנן, דכתיב וירוממוהו בקהל עם, ובמושב זקנים יהללוהו, ואם לא שכחיו רבנן לא יניח מלבדך'**.

ועי' במשנ"ב (שם ס"ק ח) שכתב וז"ל, **'ועי' בהלכות הרא"ה שכתב, דימתין עד שלושים יום, פן יזדמן לו עשרה שיוכל לקיים המצוה כהלכתה, ויותר לא ימתין' עכ"ל**, (ועיי' בבה"ל שם, בד"ה וי"א שלא יצא, ואכמ"ל).

ומעתה י"ל דלמעשה כיון שכל חולי הקורונה נתונים בבידוד ר"ל, ואינם יכולים לברך הגומל בפני עשרה על נסיעתם במטוס בשלום, אי"כ לכו"ע יש להם להמתין עד שיבראו בעז"ה בקרוב ויברכו הגומל בפני עשרה על ב' הטובות שייטיב ה' עימם, - ויה"ר שנשמע ונתבשר וטובות טובות בקרוב, אמן.

[למעשה יש לשאול חכם האם מי שהבריא מחולי הקורונה צריך לברך 'הגומל', משום שיש מחלוקת גדולה בפוסקים על איזה חולי מברכים הגומל, ואכמ"ל בזה].

**ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה
ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות**

בקו 'מים זכים': 02-633-5850

**כמו כן בקו זה ניתן להאזין
לתגובות שהתקבלו במערכת**

**המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM**

ניתן לתרם להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגולל למשבצת המציינת: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. הנצחית שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (50@), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)